

SLOVENSKE
KOMORNE
DIVADLO

TOP DOGS

Urs Widmer

Miloslav Král, Marek Geišberg, Andrej Hrnčiar,
Lubomíra Krkošková, Martin Horňák, Michal Gazdík,
Lucia Jašková, František Výrostko

Martin Hornák, Michal Gazdík

Slovenské komorné divadlo Martin

uvádza v slovenskej premiére

Urs Widmer

TOP DOGS

preklad	Roman Olekšák
dramaturgia	Monika Michnová
	Dano Majling
scéna	Jozef Ciller
kostýmy	Jana Hurtigová
hudba	Peter Mankovecký
	Kamil Mikulčík
svetelný dizajn a réžia	Michal Vajdička

predstavenie vedie Janka Nosálová
text sleduje Darina Mázorová

Premiéra 10. novembra 2006.

1. premiéra divadelnej sezóny 2006/2007.

516. premiéra SKD Martin.

Scénu, stavbu, osvetlenie, zvuk, rekvizity, kostýmy a parochne pod vedením Petra Klaudínyho a Vladimíra Kubisa realizovali: Ján Purdiak, Róbert Plánka, Dalibor Pročka, Milan Páleš, Zdenek Polášek, Miroslav Kopas, Dušan Michalka, Jaroslav Daubner, Marián Frkáň, Ján Kurhajec, Mária Brachňáková, Soňa Mušáková, Marta Kalinová, Anna Paulovičová, Zuzana Jankesová a Nina Malková.

Miloslav Král, Marek Geišberg, Ľubomíra Krkošková,
Michal Gazdík, Lucia Jašková, František Výrostko,
v popredí Martin Horňák

hrajú

Bihler	Marek Geišberg
Deer	Martin Horňák
Jenkinsová	Lucia Jašková
Krause	Michal Gazdík
Müller	František Výrostko
Neuenschwander	Miloslav Kráľ
Tschudi	Andrej Hrnčiar
Wrageová	Ľubomíra Krkošková

---

top dog

- slangový výraz označujúci víťaza, majstra (*Anglicko-slovenský slovník*, Bratislava, 1968)

-
- ten, kto sa dostane na vrchol po ťažko vybojovanom zápase alebo konflikte; dominantná osoba, rola, rasa atď. – výraz odvodený od bojových psov (*Websters New International Dictionary of the English Language*, Londýn, 1934)

-
- – vodca alebo šéf skupiny
    - neformálny výraz pre osobu, skupinu alebo národ, ktorý nadobudol pozíciu najvyššej autority, väčšinou po víťazstve v zápase (*The Random House Dictionary of the English Language*, New York, 1979)

Martin Horňák, Lucia Jašková, František Výrostko,
Marek Geišberg, Miloslav Král

Urs Widmer napísal hru o špičkových manažéroch, ktorí veria v princípy liberálnej ekonomiky. Dokonca aj po tom, čo ich ako starých, nevýkonných a zbytočne drahých vykopli na ulicu. Oni, ktorí sami ťahali za nitky a rozhodovali o miliónoch, sú zrazu bez zamestnania. Akoby nám autor poklepal po pleci a upozorňoval nás, že nikto z nás nie je nedotknuteľný, že všetci – vzdelaní aj nevzdelaní, kvalifikovaní aj nekvalifikovaní – sme na jednej lodi a mali by sme sa zjednotiť v spoločnom boji človeka proti systému, ktorý sa zaujíma viac o zisk než o človeka. Povedzme to na rovinu – v boji proti kapitalizmu.

„Neexistuje žiadny účinný ani rozumný boj proti Diabolu. Marx to zkoušel, všichni revolucionáři to zkoušeli a Diabolum si nakonec vždycky přivlastnilo každou organizaci, která měla za původní cíl je zničit.“ To sú slová profesora Avenaria, postavy z románu Milana Kunderu *Nesmrtelnost*. Profesor Avenarius je starý revolucionár, ale politicko-hospodársky systém, v jeho slovníku Diabolum, nezužuje len na kapitalizmus, ale rozširuje ho aj na všetky formy boja proti nemu. Tie tvoria súčasť Diabola možno očividnejšie než samotný kapitalizmus – pretože ak sú naše pochybnosti o kapitalizme väčšinou len vo forme hypotetickej hrozby či podozrenia z konšpirácie, revolúcie proti kapitalizmu zabíjali konkrétnych ľudí.

Naším zámerom je preto ukázať spoločnú platformu, ktorá spája kapitalizmus a revolúciu namierenú proti nemu. Postavy hry **Top Dogs** strážili systém a verili mu, kým im prinášal výhody. Keď sa ich systém zbavil, obrátili sa so všetkou zúrivosťou proti nemu – to však neznamená, že sa zmenil ich hodnotový rebríček či vnútorná motivácia. Ich kariéru manažéra i revolucionára poháňa tá istá ambícia. Bez akejkoľvek ujmy na integrite osobnosti absolvujú cestu od kapitalistov k revolucionárom – a späť.

Dano Majling

Lucia Jašková, Miloslav Král

Urs Widmer (1938, Bazilej) – švajčiarsky básnik, prozaik, esejista, autor divadelných a rozhlasových hier, prekladateľ z francúzštiny a angličtiny. V rokoch 1967 – 1984 žil vo Frankfurte nad Mohanom, kde spočiatku pracoval ako lektor a redaktor vo vydavateľstve Suhrkamp, v roku 1968 sa stal jedným zo zakladateľov vydavateľstva Verlag der Autoren. Pravidelne písal literárne kritiky pre denník Frankfurter Allgemeine Zeitung a prednášal nemeckú povojnovú literatúru na frankfurtskej univerzite. Od roku 1984 žije a pracuje v Zürichu; ako dramatik spolupracuje predovšetkým s nezávislými divadlami.

Ako Widmer uviedol v rozhovore pre literárny časopis *Torso*, hra **Top Dogs** vznikla na objednávku od intendanta divadla Neumarkt v Zürichu Volkera Hesseho, ktorý prišiel začiatkom roku 1996 s myšlienkou zaoberať sa prepúšťaním dobre zarábajúcich manažérov. Widmer spolu s Hessem začali navštevovať personálne agentúry, ktoré sa venujú *outplacementu*, čiže profesionálnej podpore pri hľadaní nového zamestnania. Ich práca sa podobala na etnologický výskum: osobne sa stretávali a rozprávali s bývalými vysokopostavenými manažérmi, ktorých prepustili z práce, a nahrali s nimi veľa hodín rozhovorov. Tieto rozhovory poslúžili Widmerovi ako základ pre jeho hru, ktorej scénická podoba vznikala nezvyčajne rýchlo súbežne s písaním: od úvodných rozhovorov po jej uvedenie uplynuli iba tri mesiace. Hra priniesla svojmu autorovi uznanie a úspech, preložili ju do mnohých jazykov a uviedli vo viacerých divadlách na celom svete. Pripravovaná inscenácia martinského divadla predstaví túto hru po desiatich rokoch od jej vzniku aj slovenskému divákovi – **Top Dogs** uvádzame ako prvé profesionálne divadlo na Slovensku po tom, čo ju v roku 2005 uviedli na akademickej pôde študenti VŠMU v réžii Juraja Nvotu.

Autor o svojej hre povedal: „Hra rozpráva o nezamestnaných, ktorí pred tým, ako ich prepustili, mali v rukách mocenské páky. O bývalých top dogs. Vlna prepúšťania zasiahla aj šéfov. Donedávna si pripadali nenapadnuteľní, teraz sú náhle prepustení, pretože podniky prechádzajú reštrukturalizáciou, obmedzujú počet pracovných miest alebo sa zatvárajú. Cez noc môžu zmiznúť celé úrovne manažmentu. Ušetrení nezostávajú ani ľudia na vedúcich pozíciách veľkých koncernov. V **Top Dogs** nikdy nejde o jednostranné pripisovanie viny a nejde ani o to, aby sa vyvolalo iba dojatie. Skôr ide o ambíciu viesť divákov k väčšej citlivosti a pochopeniu toho, čo sa deje s takto „postihnutými“, ktorí sa hanbia, hoci jasne vedia, že sa ničím neprevinili. Prečo by ľudia mali niesť vinu za vlastné prepustenie len preto, že si priemyselné a iné podniky myslia, že sa zaobídu bez ľudí?“ Urs Widmer výber témy pre svoju hru odôvodnil v rozhovore pre *Torso* presvedčením, že divadlo by sa malo stále viac a intenzívnejšie pokúšať o to, aby sa z neho stala sociálna ustanovizeň, kde sa s plnou vážnosťou riešia veci priamo sa dotýkajúce ľudí a ich života – divadelníkov musia vzrušovať hrôzy sveta a nespravodlivosť v spoločnosti. Musia si trúfnuť uvažovať proti systému a jeho modelom, a prípadne prinášať aj ľahké, vzdušné utópie. O svojom vnímaní divadla Urs Widmer povedal: „Neexistuje umenie bez morálky. Chcem sa zúčastňovať na dianí na tomto svete a som na ňom pri danom stave vecí účastný tak, že trpím. Môj smiech je napoly utópia a napoly zúfalý pokus vydržať hrôzy sveta. Z pohľadu politiky je teda každý jeden môj riadok, vyjadrujúci životný postoj, nádejou na šťastie. Stále silnejúce koncerty dnes bez pochyby dokážu vyradiť z prevádzky všetky výdobytky demokracie bez toho, aby ju formálne zrušili.“ Naša inscenácia skúma, ako ďaleko autor vo svojom presvedčení a v snahe o zachytenie spoločenskej reality zašiel: dožaduje sa „iba“ humánnejšieho kapitalizmu alebo mu ide o deštrukciu celého systému?

Monika Michnová

outplacement = profesionálna podpora pri vyrovnávaní sa so stratou zamestnania

outplacement centrum / outplacement agentúra = pomáha nájsť nové zamestnanie ľuďom, ktorí sú vo výpovednej lehote alebo už prišli o prácu; v USA aj mnohých krajinách západnej Európy patrí k štandardu pri prepúšťaní zamestnancov a postupne sa udomácňuje aj u nás

V agentúrach, ktoré sa venujú outplacementu, sa zúčastnení vyrovnávajú s prepustením a hľadajú si nové zamestnanie. V modernej terminológii personalistov sa pre tento proces používa eufemistický výraz „uľahčenie zmeny“. V skutočnosti je klientom agentúry organizácia, respektíve firma, ktorá prepúšťa. Firma investuje do outplacementu:

- aby zabránila neistote a strate motivácie zamestnancov, ktorí vo firme zostávajú
- aby si zachovala image zaujímavého zamestnávateľa, a tým posilnila svoju dobrú povesť
- aby sa vyhla súdnym sporom
- aby komunikovala smerom navonok (k spoločnosti) aj dovnútra firmy (k vlastným zamestnancom), že si uvedomuje svoju sociálnu zodpovednosť.

Prepustený zamestnanec, účastník outplacementu, sa v prvom rade musí vyrovať so stratou zamestnania. Agentúra sa pre účastníka programu outplacementu stáva partnerom, ktorý mu pomáha zvládnuť situáciu profesionálne aj ľudsky. Outplacement mu poskytuje možnosť zostať aktívnym: prepustený zamestnanec naďalej môže „akoby“ chodiť do práce a vykonávať aktivity, ktoré mu zaplnia celý deň: agentúra mu zabezpečuje kompletne vybavenie kancelárie, konzultácie, právny servis, psychodiagnostiku, tréning na rozvoj osobnosti (nácvik prijímacieho pohovoru) a poskytuje mu spätnú väzbu – zadefinovanie jeho silných stránok a konkrétnych odporúčaní, ktoré smerujú k vytvoreniu stratégie vyhľadávania vhodného nového zamestnania.

Urs Widmer použil v predposlednom obraze svojej hry citáty z biblického **Zjavenia svätého Jána** (čiže Apokalypsy), ktoré majú v našej inscenácii bližšie k radostným revolučným výkrikom, než k beznádejnému náreku nad koncom sveta... Pri slove *apokalypsa* si väčšina ľudí vybaví obrazy globálnej katastrofy, živej pohromy, atómovej vojny, ktoré v konečnom dôsledku povedú ku koncu sveta a civilizácie. Apokalypsu v biblickom podaní skutočne charakterizuje smrť, zničenie prírody, kozmická katastrofa, nevyliciteľné choroby, klimatické zmeny a vojna. Zabúda sa však pri tom na to, že utrpenie je len sprievodným javom konečného boja medzi dobrom a zlom, po ktorom nastane obdobie mieru, spravodlivosti a blaženosti. Nejde teda o koniec ľudstva ako takého – skôr o jeho očistenie. Apokalypsa predstavuje nástup nového poriadku – raja, a je teda vo svojej podstate mimoriadne pozitívnou udalosťou. V dejinách sa už mnohí revolucionári a vodcovia snažili dosiahnuť raj na zemi, bohužiaľ, vlastnými silami dokázali zrealizovať len tú časť Apokalypsy o vraždení a ničení...

Marek Geišberg, František Výrostko

Režisér Michal Vajdička (1976) spolupracuje so súborom Slovenského komorného divadla po prvý raz. Naši diváci však už mali možnosť zoznámiť sa s jeho režijným rukopisom v úspešnej a kontroverznej inscenácii *Opustený západ*, ktorú sme v sezóne 2004/2005 prevzali z repertoáru VŠMU.

Čo cítiš pri návrate do divadla, v ktorom si sa takpovediac narodil a ktoré je s menom Vajdička pevne spojené?

Vždy som vnímal martinské divadlo ako divadlo plné priateľstva a žoviálnej bezstarostnej nálady. Nevieť, či je to dobou alebo mojou zrelosťou, ale mám pocit, akoby sa tu ľudia na seba prestali usmievať a bezstarostnosť sa kamsi vytratila. V podstate si asi len neuvedomujem, že keď som tu behal ako šesťročný fagan, správal sa ku mne každý ako k decku a teraz tu mám na javisku „dirigovať“ otcových kamarátov, ktorých som vždy vnímal skôr ako vážených ujev a rodinu... Mám pred nimi obrovský rešpekt a veľa času trávim premýšľaním nad tým, ako ich presvedčiť, aby na javisku konali podľa mojej predstavy.

Robíš inscenáciu o vrcholovom manažmente. Nikdy si nemal pocit, že by si mal namiesto divadla robiť nie-

čo zmysluplnejšie – „zmysluplnejšie“, povedzme práve veľký biznis?

Rovnako ako manažér, aj ja som workoholik. Rozdiel je možno v tom, že v biznise sa úspech meria výškou konta, ktorá sa nedá spochybníť, zatiaľ čo pri našom povolání prácu hodnotia kritici, ktorým je jedno, koľko energie si do inscenácie vložil a čo všetko za tým výsledkom je. Veď niektorí nepoznajú ani skúšobný proces a nevedia, ako vzniká divadelná inscenácia. Možno preto by som išiel do veľkého biznisu, aby som naozaj objektívne pocítil, či robím veci dobre.

V posledných rokoch bol rozpor medzi umeleckým a ekonomicko-liberálnym myslením dosť ostrý. Čo si o tom myslíš ty?

Tento rozpor nastal iba preto, lebo sa k moci dostali nie celkom vzdelaní ľudia. Vzdelaný človek predsa vie, že peniaze investované do umenia a kultúry sa v budúcnosti niekoľkonásobne vrátia. Najviac ma vedeli „vytočiť“ tvrdenia, že na umenie sa má dávať iba toľko, koľko si žiada národ. Ak budeme takto myslieť, onedlho zavrieme všetky galérie, knižnice, múzeá, školy, škôlky a budeme všetci šťastní a blbí...

Si jeden z mála mladých slovenských režisérov, ktorí sa nemôžu sťažovať na nedostatok pracovných príležitostí. Čo si myslíš o situácii a perspektíve mladých režisérov na Slovensku?

Keď som študoval na VŠMU, zišlo sa tam niekoľko dobrých režisérov. Ani jeden z nich sa nemôže sťažovať na nedostatok roboty. Myslím si, že divadlá sa boja s mladými režisérami „experimentovať“ a skúsení herci im nedávajú šancu. Ja som dostal autoritu do vienka, každý herec vidí za mnou môjho otca, a preto ma akceptuje. Vďaka otcovi (režisér SND Ľubomír Vajdička – *pozn. red.*) je v divadle meno Vajdička veľmi silná značka...

Kto ťa v tvojej práci doteraz najviac ovplyvnil?

Myslím, že na mňa vplývali všetci režiséri, s ktorými som

spolupracoval ešte ako osvetľovač v Slovenskom národnom divadle. A, samozrejme, môj otec. Asi najviac ma v živote ovplyvnil Peter Scherhauser. Po spolupráci na jednom jeho projekte som sa rozhodol, že pôjdem študovať réžiu. Fascinovala ma jeho energia. On ma tiež priviedol k mojim zahraničným vzorom – Robertovi Wilsonovi a Tadeuszovi Kantorovi. Ich divadlo sa mi naozaj páči, hoci sa nerád znižujem k hodnoteniu v rovine páči/nepáči... Chcel by som niekedy dosiahnuť ich dokonalosť.

Ako by vyzeralo divadlo Michala Vajdičku, keby si dostal priestor, hercov, prostriedky...

Toto je môj najväčší sen. Asi aj tvoj. Moje divadlo by bolo otvorené dvadsaťštyri hodín a bolo by viac pre hercov ako pre divákov. Ja hercov zbožňujem. Rád ich pozorujem. Sú to nádherní ľudia. Som ochotný pre herca spraviť čokoľvek, pokiaľ to nie je malichernosť. Rád napríklad skúšam hru, ktorú si vyberie samotný herec a považuje ju tým pádom za svoju výpoveď. Takýto postoj k hercom sa začne po čase veľmi vyplácať, herec ti to začne vracaať vo veľkých dávkach kvality hereckej práce. A také divadlo musí milovať aj divák.

Nie je ti niekedy ľúto, že nerobíš generačné divadlo s ľuďmi, s ktorými si pracoval na Vysokej škole múzických umení? Bavilo by ťa to?

Na škole som vlastne štyri roky spolupracoval stále s tými istými hercami, svojimi spolužiakmi. Bolo veľmi ťažké získať si ich dôveru a nadobudnúť autoritu. Nemal som za sebou prácu, ktorá by vypovedala o mojej kvalite, a preto som sa ich snažil presvedčiť svojou energiou, nasadením a názorom. Hoci som robil s celým ročníkom, mal som vyslovene svojich hercov (jedným z nich bol aj Marek Geišberg). Nesmiem však zabudnúť na teba, my spolu vlastne fungujeme už osem rokov a myslím, že táto režijno-dramaturgická vernosť sa nám opláca.

Dano Majling

Pripravujeme...

Dodo Gombár / Róbert Mankovecký

ŠTÚROVCI

premiéra: 8. decembra 2006

Autorský projekt režiséra Doda Gombára a dramaturga Róberta Mankoveckého nadväzuje na úspešnú koncertnú verziu, ktorú mali diváci možnosť vidieť počas tohtoročného divadelného festivalu **Dotyky a spojenia**. Základ inscenácie tvorí zhudobnená poézia štyroch osobností slovenskej literatúry a histórie: Ľudovíta Štúra, Janka Kráľa, Sama Chalupku a Andreja Sládkoviča. Tí sa ako Ľudo, Jano, Ondro a Samo stretnú v bigbítovej kapele, a preslávia sa vďaka atraktívnym a jedinečným textom svojich piesní. Charakteristickým znakom naživo hraných a spievaných piesní Róberta Mankoveckého a Miloslava Kráľa je žánrová rôznorodosť pohybujúca sa v spektre od tvrdého rocku cez ska, techno až po lyrickú baladu. Javiskové stvárnenie na rozdiel od koncertnej verzie, sa rozšírilo o činohernú zložku, v ktorej sa osudy štyroch protagonistov v náznakoch približujú osudom slávnych národovcov. Postoje a vyjadrenia, balansujúce na rozhraní vlastneckého a nacionalistického postoja, tvoria hlavnú tému inscenácie, ktorá otvára otázku aktuálnosti štúrovskej poézie predovšetkým pre dnešnú mladú generáciu.

-rm-

Lucia Jašková, Miloslav Král

Vaša banka

**SLOVEN
SPORI**

sporotel 0850 111 888

generálny partner

SKÁ
TELŇA

www.slsp.sk

Martín

, pod' do divadla!

Vychutnajte si divadelnú sezónu s pivom

Martíner

PREPOČTY V ČASE

MODULARITA

PREPOJITELNOSŤ

PREHLADNOSŤ

HUMAN – Komplexný informačný systém na spracovanie personalistiky, miezd a riadenie ľudských zdrojov, reprezentujúci prístupy top manažérov k riadeniu ľudských zdrojov a potreby personálnych riaditeľov argumentačne a objektívne prispievať k rozvoju jednotlivcov a pracovných kolektívov svojich organizácií. Zároveň reprezentuje desaťročné skúsenosti firmy HOUR, spol. s r. o. s vývojom, implementáciou a údržbou programov pre personalistiku a mzdy.

HOUR, spol. s r. o.

Veľký Diel 3323, 010 08 Žilina

tel.: 041/ 500 29 50, 565 52 43, fax: 041/ 565 40 15

e-mail: hourza@hour.sk, <http://www.hour.sk>

HOUR
SOFTWARE

BANKA ROKA 2005

TREND TOP 2005

BANKA ROKA

POBOČKA a OBCHODNÉ CENTRUM

M. R. Štefánika 70, 036 01 Martin

Tel.: 043/423 74 80-3

Fax: 043/423 74 84

POBOČKA

Obchodné centrum Turiec

Turiec 1 (TESCO), 036 01 Martin

Tel.: 043/427 04 67

Fax: 043/427 04 73

: najlepší po šiesty raz

02/6866 1000 > 02/5919 1000 > 0903 903 902 > 0906 011 000
dialog@tatrabanka.sk | www.tatrabanka.sk

A man with dark hair, wearing a grey pinstriped suit, a white shirt, and a maroon tie, is sitting on a grand, ornate staircase. The staircase has dark, polished stone steps and a light-colored, possibly marble, balustrade with decorative balusters. The background is slightly blurred, showing the continuation of the staircase and the architectural details of the building.

Objavte svoje

E G G O

Luxusné pánske obleky EGGO nájdete v predajniach
OZETA-MODEV v 15 mestách na Slovensku.

www.ozetaneo.com

partneri inscenácie

KOMPLEXNÁ
OBNOVA
BYTOVÝCH
DOMOV

www.sdmarvel.sk

0800 100 099

...sú veci medzi vami a zimou

dizajn
elegancia
spoľahlivosť
kvalita

- kancelárske stoličky a sedací nábytok
- dizajn a grafické návrhy interiérov
- kompletne zariadenie kancelárskeho a bytového interiéru

Na Bystričku 10, 036 01 Martin, e-mail: desk@desk-interier.sk, www.desk-interier.sk
tel.: 043/430 13 30, FAX: 043/430 13 74, mobil: 0905 927 976

partneri inscenácie

The Coca-Cola logo, featuring the brand name in its iconic red script font with a registered trademark symbol.

Občerstvenie v inscenácii venovalo FRITO

SAVIOR

divadlo podporili

ZÁHRADA - KVETINÁRSTVO
29. Augusta, 636 01 Martin
Tel: 043/423 771 90

mediálni partneri

.týždeň

vlmedia
reklamná agentúra

DENÍK
SME

mójMartin.sk
www.mojmartin.sk

gaya®
neobmedzený internet

Informačný systém Turca
www.turcieinfo.sk

Program k inscenácii **Top Dogs**.

Zostavila: Monika Michnová.

Foto: René Miko, Branislav Konečný.

Layout bulletinu: Ivan Bílý.

Reklama: Soňa Buckulčíková.

Slovenské komorné divadlo

Divadelná 1, 036 80 Martin

tel.: 043/ 422 40 98 (spojovateľ)

www.divadlomartin.sk

riaditeľ Andrej Hrnčiar

umelecký šéf Miloslav Kráľ

šéf výpravy Jozef Ciller

Zriaďovateľom SKD Martin je Žilinský samosprávny kraj.

